

bei den drei mit उत्तर beginnenden und den je zwei ihnen folgenden (Nakshatra) WEBER, NAX. 2, 312. उत्तरः die mit उत्तर beginnenden (Nakshatra) 1, 309. उत्तरान्वित dass. Ind. St. 5, 297. उत्तरात्रय Cit. beim Schol. zu KĀṬI. ÇR. 4, 7, 4. तिसृषूत्रासु VARĀH. BRH. S. 6, 11. auch n. (sc. नक्षत्र) 15, 28, 54, 123, 98, 6, 100, 1. उत्तराविषये so v. a. उत्तरफल्गुन्याम् MBH. 13, 3265. fg.; vgl. फल्गुनीपूर्वसमये = पूर्वफल्गुन्याम् 3264. उत्तरयोगे 3283 entsprechend dem पूर्वभाद्रपदायोगे 3282. उत्तराः heisst auch der 2te Theil des Sāmaveda Ind. St. 8, 181. भविष्यदुत्तरं काव्यम् und उत्तरं n. so v. a. उत्तरकाण्ड R. 7, 99, 2, 111, 1. — e) im Process gewinnend (Gegens. अघ्न) VJAVABĀRAT. 13, 9. — 2) a) N. pr. eines Lehrers WASSILJEW 41. fg. 113. 118. 150. pl. N. einer Schule 233. — 4) a) R. 2, 103, 20 erklärt der Schol. उत्तर durch उत्तम, नवीन. — c) त्रिष्टुबुत्तरं endigend mit RV. PRĀT. 18, 15. अतीतृषामोत्तरं gefolgt von 1, 23. जन्मदिनेषु पुण्यदिनेषु चोत्सवोत्तरो मङ्गलविधिः DAÇAK. in BENF. Chr. 180, 6. — d) अदत्तोत्तरा adj. KATHĀS. 63, 145. m. n. Beantwortung einer Klage VJAVABĀRAT. 17. उत्तरभास s. oben u. अभास. — e) षडुत्तरं um sechs zunehmend RV. PRĀT. 16, 7. आधानां मोक्षपरमं मध्यानां गौरसोत्तरम्। तैलोत्तरं दृदिद्राणां भोजनम् zum grössten Theil aus — bestehend MBH. 5, 1143. उत्कलिकोत्तरं voller Sehnsucht KĀVYĀD. 3, 11. कम्पोत्तरं stark zitternd ŚĀH. D. 98, 4. पूर्वी ब्रह्मोत्तरा वादे द्वितीयः तत्रियोत्तरः so v. a. das erste Wort lautete, dass die Brahmanen höher ständen, das zweite, dass die Krieger höher ständen, MBH. 13, 7200. — h) Boz. einer best. rhetorischen Figur (अर्थालंकार) Verz. d. Oxf. H. 208, b, 4.

उत्तरकल्प m. Titel einer Schrift Verz. d. Oxf. H. 103, b, 36.

उत्तरकाण्ड auch das letzte Buch im Adhjatmarāmājāna Verz. d. Oxf. H. 29, b, 19.

उत्तरकामाख्यतन्त्र n. Titel einer Schrift; s. u. तन्त्रम् und vgl. कामाख्यतन्त्र.

1. उत्तरकाल (1. उ० + काल) m. zeitliche Folge: °तस् nach (zeitlich), mit gen. PAÑĀR. 1, 12, 1.

2. उत्तरकाल (wie eben) adj. die Zukunft betreffend: कार्याणि MBH. 9, 3482.

उत्तरखण्ड, पूर्वखण्ड, मध्यम°, उत्तर° in ÇĀrṅgadhara's Saṁhitā Verz. d. Oxf. H. 315, a, No. 748. im Gaṇeçapurāṇa 84, a, 30. im Padmapurāṇa 13, b, 40. 15, b, No. 59. 84, a, 38. im Brahmāṇḍapurāṇa 84, a, 45. im Çivapurāṇa 75, a, No. 129.

उत्तरगार्ग्य m. der spätere d. i. jüngere Gārgja Verz. d. Oxf. H. 278, a, 16.

उत्तरगीता f. Bez. eines Abschnittes im Bhīshmaparvan des Mahābhārata HALL 122. °व्याख्या 123.

1. उत्तरंग wohl Thüschwelle, wie AUFRECHT das Wort HALĀ. 2, 145 fasst.

2. उत्तरंग m. eine hochgehende Woge: नद्या कृतोत्तरंगया KATHĀS. 123, 196.

उत्तरण 2) उत्तरपोषणं गङ्गायाः KATHĀS. 74, 125. das Herauskommen aus (abl.) — auf (acc.): उत्तरणं द्विष्य तोषात्स्थलम् VARĀH. BRH. S. 94, 14.

उत्तरतन्त्र umfasst vier von den acht Abtheilungen, in welche die Medicin gewöhnlich zerlegt wird (Suçr. 1, 2, 5. fgg.), nämlich ÇĀlākja, Kaundrabhṛtja, Kājakikitsā und Bhūtavidjā, Suçr. 1, 12, 2. fg.

V. Theil.

2, 302, 6. fgg. Verz. d. Oxf. H. 307, b, 12. Titel eines mystischen Buches 90, a, 27. 93, a, 17. 103, b, 36. 109, a, 15.

उत्तरतम् 1) wohl zu streichen, da hier das Wort nach Norden bedeuten wird. — 2) von —, im Norden, in nördlicher Richtung VARĀH. BRH. S. 11, 14. 14, 24. 18, 3.

उत्तरतापनीय WEBER, RĀMAT. UP. 272. 329. Verz. d. Oxf. H. 270, a, 44. उत्तरे तापनीये 222, b, 30.

उत्तरदु लिय 6, 49, 2 und vgl. u. द्र.

उत्तरधर्म (1. उ + धर्म) m. N. pr. eines buddhistischen Lehrers WASSILJEW 113. fg. — Vgl. धर्मोत्तर und उत्तर.

उत्तरपत्र 2) die Antwort desjenigen, der eine Thesis aufstellt, auf die vom Gegner gemachte Einwendung (पूर्वपत्र) MÜLLER, SL. 73. °वाद Verz. d. Oxf. H. 242, b, No. 598.

उत्तरपथ Verz. d. Oxf. H. 340, a, 17.

उत्तरपद RV. PRĀT. 7, 3. AV. PRĀT. 3, 23. 4, 50.

उत्तरपान्थ N. pr. einer Oertlichkeit Verz. d. Oxf. H. 339, a, 11. उत्तरपान्थ (vgl. पाण्ड) v. l.

उत्तरपुराण n. Titel eines Werkes der Gāina WILSON, Sel. Works 4, 279.

उत्तरम् später, hinterher (Gegens. पुरा) Spr. 4892.

उत्तरमानस MBH. 12, 5646. RĀGA-TAR. 3, 448.

उत्तर्य (von 1. उत्तर), °यति antworten Schol. zu PRAB. 100, 8. (vor Gericht) eine Anklage beantworten: तत्राभियुक्त उत्तरयति मिथ्यैतत् Vlr. 29, b, 9. उत्तरित 24, b, 15.

उत्तरत्रय (1. उ० + त्रय) n. der zweite von zwei zusammenstossenden Vocalen oder Consonanten Schol. zu AV. PRĀT. 3, 74. — Vgl. पूर्वत्रय.

उत्तरलीकर (von 1. उद्-तरल + 1. कर) in heftige Bewegung versetzen, zum Wogen bringen: पदब्धिमुत्तरलीकरोति (चन्द्रिका) ŚĀH. D. 299, 21. Davon nom. act. °करण 300, 1.

उत्तरवीथि f. die nördliche Bahn; welche Nakshatra sie umfasst VARĀH. BRH. S. 9, 4. 8. 47, 4.

उत्तरशैल m. pl. N. einer buddhistischen Schule WASSILJEW 229. 243. — Vgl. अग्रशैल, पूर्वशैल.

उत्तरसकथ wohl Unterschenkel. — Vgl. पूर्वसकथ.

उत्तरसेन (1. उ० + सेना) m. N. pr. eines buddhistischen Lehrers WASSILJEW 133.

उत्तरगार (1. उत्तर + गार° oder गार°) n. ein Giebelzimmer HARIV. 4329. सौत्तमागार° die neuere Ausg.

उत्तराङ्ग (1. उत्तर + 3. अङ्ग) n. der letzte Theil einer Consonantengruppe Schol. zu VS. PRĀT. 1, 104.

उत्तराध्ययनगीता f. Titel eines Werkes WILSON, Sel. Works 4. 282 (उत्तराध्या° gedr.).

उत्तरापथ VARĀH. BRH. S. 9, 41. KATHĀS. 72, 162. Verz. d. Oxf. H. 338. b, 29. Schol. zu KĀṬI. ÇR. 19, 2, 21.

उत्तराम्नाय (1. उत्तर + अम्ना°) m. Titel eines heiligen Buches der Çākta; s. oben u. अम्नाय.

उत्तरायण VARĀH. BRH. S. 81, 20. WEBER, GĀOT. 34. fg. उत्तरस्यायनतः 107.

उत्तरायणचक्र n. Boz. eines best. mystischen Diagramms; s. u. चक्र 4) am Ende.